

Renesansni humanizam

Humanizam je bio [evropski renesansni kulturni i filozofsko-naučni pokret](#) koji je težio obrazovanju ličnosti po antičkim uzorima; u širem smislu reči predstavljao je pokušaj obnove klasične kulture. Nastao je u [15. veku](#).

Smatralo se da proučavanje starih pisaca i usvajanje novih misli usavršava i oplemenjuje čoveka, pa su to proučavanje nazvali čovečanskom naukom ([lat. *humanitatis studia*](#)), te je po tome i čitav novi pokret nazvan humanizam. Nastao je kao reakcija na svemoć crkve. [Italija](#) predstavlja kolevku humanizma, odakle on nastavlja dalje širenje.

Vera u čovekove intelektualne i kreativne sposobnosti, njegov kapacitet za razumevanje drugih i kontrolu nad [prirodom](#) ujedno sa osećajem individualizma, obeležilo je renesansu širom Evrope. Ovi razvoji bili su manifestacije renesansnog intelektualnog pokreta koji je poznat kao humanizam. Ime humanizam je kovanica nemačkih istoričara iz [19. veka](#), koje je imalo za cilj da opiše renesansno shvatanje važnosti klasičnih studija. Međutim, iako sama reč može biti izum 19. veka, ona se bazira na [italijanskoj](#) reči iz [15. veka](#) koja se koristila za opis učitelja humanih nauka —*umanista* (mn. —*umanisti*). Reč u stvari potiče od [lat. *studia humanitatis*](#), pojma koji se primenjivao na klasične studije koje su obuhvatale klasični [latinski](#) i [grčki jezik](#), [gramatiku](#), [poeziju](#), [retoriku](#), [istoriju](#) i [filozofiju morala](#).

Humanizam je stavio naglasak na najviši stepen razvoja čovekovih vrlina, uključujući kvalitete kao što su razumevanje, saosećanje, milost, hrabrost, rasuđivanje, elokventnost i ljubav prema časti i književnost. Zastupao je čovekovu potrebu da bude deo zajednice i aktivno učestvuje u njoj, ali i potrebu da se iz nje izdvoji i prepusti refleksiji i meditaciji. U humanističkoj misli, čovek je centar univerzuma, obdaren ličnom slobodom i [inteligencijom](#) koja mu omogućava da razume svet u kom živi i postigne šta god je sebi postavio kao cilj. U samom centru humanizma leže ideje o dostojanstvu i individualizmu.

Humanistička verovanja dala su povod za ideju o *univerzalnom čoveku* ([ital. *uomo universale*](#)), poznat takođe pod imenom renesansni čovek. To bi bio neko ko je vrstan u svim oblastima znanja, po renesansnim shvatanjima, majstor u umetnosti i slavljén u društvu. Ideja o univerzalnom čoveku ima svoje poreklo u pisanju [Leona Batiste Albertija](#), čije su knjige o umetničkoj teoriji učinile veoma mnogo za uobličavanje umetnosti renesanse ali i za podizanje statusa umetnika od običnog zanatlije do intelektualca. Sam Alberti je bio prvoklasni primer univerzalnog čoveka pošto ne samo da je bio teoretičar umetnosti, već je bio i ostvareni [arhitekta](#), [slikar](#), [klasicista](#), [pesnik](#), [naučnik](#) i [matematičar](#).